

ΣΤΗΝ Ίστορία του Έλληνικού Έθνους έχουμε δύο Γαζήδες. Τὸν Θεόδωρο καὶ τὸν Ἀνθίμου. Ὁ πρῶτος εἶνε παλαιότερος τοῦ 14ου αἰῶνος, Ἕλληνοστῆς μεγάλης φήμης. Γι' αὐτὸν ὁ Σάβας γράφει ὅτι «μετὰ τοσοῦτον κρότον καὶ ἐπιτυχίας ἐδίδαξε, ὥστε ἤταν κατόπιν ἐφυγε ἀπὸ τὴν Ἰταλία, ἐθίμον κατέστη ἵνα πᾶς πεπαιδευμένος, διερχόμενος τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποῖαν κατώκησε ὁ Ἕλληρ καθηγητῆς, ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν μετ' εὐλαβείας».

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ὁ Πηλιορείτης Παναγῆς Γκάζαλης κ' ὁ γιός του. Τὸ φτωχόπαιδο πού μελετοῦσε μ' ἓνα στρειδιένιο λύχνου. Πῶς ἔγινε ἀρχιμανδρίτης. Ὁ Ἀνθίμος Γαζῆς, ὁ Ἰω. Καποδίστριας καί... ἡ σκορδαλιά. Ὁ Γαζῆς ἐπαναστατεῖ τοὺς συγχωριανούς του. Ἡ περιπέτειές του στὴ Σκιάθου. Τὰ αἰματηρὰ γεγονότα τῆς Σκοπέλου. Ὁ Γαζῆς σκλάβος μέσα σὲ καράβι. Ὁ τραγικός του θάνατος, κτλ. κτλ.

Ἐκείνος ὅμως πού μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο, γιὰ τὸν σπουδαῖο του ρόλο στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, εἶνε ὁ Ἀνθίμος Γαζῆς, ὁ πολεμιστῆς καὶ λεξικογράφος, μὲ τὴν περικτειωδῆ ζωὴ του. Αὐτὸς γεννήθηκε στὶς Μηλιές τοῦ Πηλίου, σὰν τὸ 1784. Ὁ πατέρας του ὀνομαζότανε Παναγῆς Γκάζαλης. Ὁ γιός ὅμως ἐσυντόνισε τὸ παρῶνα, ἀφίνοντας μερικὰ γράμματα καὶ τὸ ἔκανε Γαζῆς. Μὲ τί φτώχεια ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα, τὸ διηγείται ὁ ἴδιος:

«Μιά μέρα ἡ μάνα μου μὲ μάλωσε γιατί ἀγγυρνώντας τὴ νύχτα ἐπᾶνω στὸ βιβλίον, ἔκαψα ὅλο τὸ λάδι τοῦ λύχνου. Τότε ἐγώ, (πού εἶχα κερδίσει τὴν προηγουμένη ἕναν παρὰ, ἀπὸ ἓνα γράμμα πού ἔγραφα μίᾶ ἀγράμματης γυναικίνας στὸν ξενητεμμένον ἀντρα τῆς), ἀγόρασα μὲ τὸν παρὰ μου λάδι, μετεσημάτια ἓνα στρειδί σὲ λύχνου, καὶ ἐταί, τὶς ἀκόλουθες βραδείες, ἐξώδευα λάδι ἀπὸ τὴν περισσίσια μου. Ἐδῆνυχός, συχνὰ ἐρχόνταν ἀγράμματοι ἀνθρώποι καὶ μ' ἐπλήρωναν νὰ τοὺς γράφω τὰ γράμματα τους, κ' ἐταί εἶχα ἐξασφαλίσει τὸ λάδι τῆς μελέτης μου».

Ἡ φτώχεια ὅμως ἦταν πάντα συντρόφισσα τοῦ Γαζῆ, πού εἶχε νὰ θρέψη τὴ χήρα μάνα του καὶ τὰ ἑπτὰ ἀδέρφια του. Σὲ ἡλικία 16 ἐτῶν ὁ Ἀνθίμος ἔχειροτονήθη διάκος καὶ μετὰ ἓνα ἔτος παπάς. Αὐτὸ ἀνεκοίφισε λιγάκι τὴν οἰκονομία, ὄχι ὅμως καὶ τὴ φιλομάθεια τοῦ Γαζῆ, ὁ ὁποῖος, ποθῶντας οὐρίζοντες δράσεις, πῶ ἀνοηχτούς, ταξιδεύειντεκε στὴν Κωνσταντινούπολι.

Στὴν Πόλη, ἓνας Ἕλληρ Μαικήνας, ὁ Ἄγγελῆς Μαμάρας, ἐπροσέταψε πολὺ τὸν Θεσσαλὸ κληρικὸ, ἐρόντισε νὰ χειροτονηθῆ ἀρχιμανδρίτης καὶ νὰ σταλῆ ἀπὸ τὴ Πατριαρχεῖα ἐφημέριος στὴ Βιέννη. Ἐκεῖ ὁ Γαζῆς εὗρισκε τὴν εὐκαιρία νὰ συναναστρέφεται τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς φιλέλληνας, καὶ κατάρτισε σχέδιο ἰδρύσεως «Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν» στὴν πατρίδα του, τὶς Μηλιές. Πηγαίνονερχότανε λοιπὸν στὴν Κωνσταντινούπολι, προσπαθώντας νὰ πάρῃ τὴ σχετικὴ ἄδεια ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ Κυβέρνησι, ἀλλ' οἱ πασάδες, ὑποψιαζόμενοι ὅτι ὁ φιλόπατρις κληρικὸς, μὲ τὸ πρόσημο τῆς Ἀκαδημίας, θὰ ἴδουε κέντρο ἐπαναστατικὸ στὴ Θεσσαλία, δὲν τοῦ ἔδωσαν τὴν ἄδεια. Ἐφυγε λοιπὸν ἄπρακτος ἀπ' τὴν Πόλη ὁ Ἀνθίμος Γαζῆς καὶ σὰν τὸ 1811 ἴδουσε στὴ Βιέννη τὸ περιοδικὸ «Λόγιος Ἐρμῆς», πού ἔμεινε μνημεῖο τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ συνετέλεσε πολὺ στὸν φωτισμὸ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων. Ἀκόμη καὶ σήμερὰ διατηροῦν τὴ χρησιμότητά τους οἱ τόμοι τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ, σπάνιοι καὶ πολύτιμοι.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴ Βιέννη συνήλθαν οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, γιὰ ν' ἀποφασίσουν περὶ τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν. Ἐκεῖ, συνάδουσε τότε τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Ἀλέξανδρο ὁ Ι. Καποδίστριας. Ὁ Γαζῆς δὲν παρέλειψε τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρισθῆ μαζὺ του καὶ κατόρθωσε νὰ ἐκτιμηθῆ τόσο ἀπὸ τὸν πανίσχυρο στὴ Ρωσικὴ Αὐτὴ Κεραυραῖο, ὥστε ὁ Ἰ. Καποδίστριας, κάθε Σαββατοβόραδο, ἐπίγαυε στὸ παπαδόσπιτο τοῦ Γαζῆ, νὰ γευθῆ Ἑλληνικὰ φαγητὰ καὶ προπάντων σκορδαλιά, καὶ νὰ μιλήσουν γιὰ τὴν ἀγαπημένη τους Ἑλλάδα. Μιά Κυριακῆ, ὁ Καποδίστριας ὠδήγησε τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρο στὸν Ἑλληνικὸ ναὸ, ἔδου ἀκουσε τὴ θεία λειτουργία ἀπὸ τὸν σοφὸ Γαζῆ, καὶ τόσο εὐχαριστήθηκε, ὥστε κατάνει τοῦ ἔστελε χρονοὺ σκεπὴ γιὰ τὴν ἐκκλησία καὶ ἄλλα δῶρα γιὰ τὸν ἴδιο, μεγάλης ἀξίας.

Στὰ 1817 ὁ Ἀνθίμος Γαζῆς, μνημένος στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία, κατέβηκε στὴν πατρίδα του, καὶ ὅταν ἔβρασε ἡ Ἐπανάστασις, ἐγκατέστησε ἐκεῖ ἓνα εἶδος τοπικῆς διοικήσεως, πού τὴν ἀνόμισε «Βουλὴ Θεσσαλομαγνησιακῆς, μὲ Πρόεδρο τὸν ἴδιο καὶ γραμματεῖα τὸν περ-

φημο Ἑλληνοστῆ Φίλιππο Ἰωάννου. Ἡ τοπικὴ αὐτὴ Βουλὴ ὠργάνωσε ἔνοπλο σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐξεστράτευσε ἐναντῖον τῶν Τούρκων στὰ Λεχώνια, ἀλλ' ἀπέτυχε καὶ ταυτοῦ ὠθήθηκε κοντὰ στὸ Βόλο. Καὶ κεῖ ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῆ, γιὰτὶ οἱ ἐχθροὶ γινόνταν ὀλοένα περισσότεροι. Ὁ Γαζῆς, πού ἦταν πάντοτε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σώματος εὐλογώντας τὰ ὅλα τῶν πολεμιστῶν καὶ δίνοντάς τους θάρρος, ἀναγκάστηκε νὰ διατάξῃ γενικὴ ὑποχώρησι στὸ ἀκρωτήριο Τρίκερι.

Ἀπὸ κεῖ, μὲ καρῆα, κατέφυγαν οἱ πολεμισταὶ στὴν ἀπέναντι Σκόπελο. Ἦσαν ὅμως ἀπογοητευμένοι καὶ κατεφρόντο ἕναντιον τοῦ Γαζῆ, ὅτι τάχα οἱ ὀμογενεῖς τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἶχαν στειλεῖ σ' αὐτὸν μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὸν Ἀγῶνα κ' ὅτι ὁ Γαζῆς τὰ κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ! Μὲ τὰ ὅλα λοιπὸν στὰ χέρια, ἐπολιόρκησαν μιά μέρα τὸ σπiti ἔδου ἔμεινε, ζητώντας νὰ τοὺς μοιράσῃ τὰ χρήματα. Ματαίως ὁ Γαζῆς τοὺς ἔλεγε ὅτι αὐτὰ εἶνε παραμύθια καὶ σνοφαντιές τῶν φιλοξενουμένων. Ἐκείνοι ἐπέμειναν, καὶ θὰ συνέβαιναν δυσάρεστα, ἀν δὲν ἔμπαιναν στὴ μέση μερικὸ νοικοκυραῖο τοῦ νηιοῦ, καὶ προπάντων ὁ πρόκριτος Ἀναγνώστης Μπενάκης, ὁ ὁποῖος ἐπῆρε τὸν Γαζῆ καὶ τὸν συνώδευσε στὸ κάστρο τῆς Σκιάθου (τὸ ἱστορικὸ καὶ ἀπὸ τὴ «Φόνισσα» τοῦ Παπαδιαμάντη), ὅπου ὁ σνοφαντημένος ἱεράρχης ἔμεινε σὲ ἀσφάλεια λίγων καρῶ, ὡς πού βόηκε εὐκαίρια κ' ἔφυγε στὴ γειτονικὴ Σκόπελο.

Ἄλλῃ ὁμως, χειρότερη περιπέτεια, συνέβη ἐκεῖ στὸν Γαζῆ. Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ πού τὸν φιλοξενουσε, ἦρθε σὲ δυνατὸ κανγὰ μὲ μιά παρὰ συμπολιτῶν του καὶ αὐτοὶ ἀμαυτοῦθηκαν καὶ πήγαν νὰ νύχτα νὰ τὸν σκοτώσουν. Ἐπολιόρκησαν λοιπὸν τὸ σπiti καὶ ἐπερίμεναν νὰ βγῆ ἔξω, γιὰ νὰ ἐκτελέσουν τὸν σκοπὸ τους.

Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνος δὲν ἔμεινε δὲν σταυρωμένα τὰ χέρια: Ἀμάρωσε τὴν πόρτα του, κ' ἔπειτα, ἀπὸ τὴ σοφρία τοῦ σπιτιοῦ ἄρχισε τοὺς πυροβολισμοὺς καὶ σκότωσε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του. Τὸ νησι ἀναστατώθηκε. Οἱ συγγενεῖς τοῦ σκοτωμένου ἐκουδάλησαν κλαρία, θυμιάρα, ρετοῖνι, τὰ ἐσώριασαν στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ κ' ἔβαλαν φωτιά. Ἡ φλόγις ἔβρασε τὸ κτίριο καὶ ὁ Γαζῆς μόλις κατόρθωσε νὰ σωθῆ, μὲ τὰ ρούχα καμμένα καὶ μὲ σοβαρὰ ἐγκαυματα στὸ σῶμα του, δόλγυμος. Ἐτοῖ κατέρρευε στὸ σπiti ἐνὸς ἱερομονάχου καὶ ἀμα γυαρεύτηκε, μῆκε σὲ καρῆα καὶ πήγε στὴν Πελοπόννησο.

Ἀργότερα, βροίκομε τὸν Ἀνθίμο Γαζῆ μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνητικῆς, ἡ ὁποῖα μὲ τὸν τίτλο «Ἀρειος Πάγος» διηύθυνε τὸν Ἀγῶνα, ἀλλάζοντας κάθε φορὰ ἔδρα. Κατὰ τὴν ἀνοίξι τοῦ 1822, ὁ Ἀρειος Πάγος, ἔδρευοντας τότε στὸ Λιθάδι τῆς Εὐβοίας, ἀγόρασε ἀπὸ κάποιον Κανέλλο — Αὐστριακὸ ὑπῆκοο — σιτάρι καὶ ἀραποσίτι γιὰ τροφὴ τῶν στρατιωτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀρειος Πάγος δὲν εἶχε χρήματα νὰ πληρώσῃ, ὑπεσχέθη στὸν Κανέλλο νὰ τοῦ δώσῃ μαλλιὰ προβάτων στὰ Σάβωνα, ἀπὸ τὸ δικαίωμα πού εἶχε τότε τὸ Δημόσιο, ὡς «πομπενικὸ φρόσο».

— Καὶ ἂν δὲν μοῦ δώσετε οὔτε λεφτὰ, οὔτε μαλλιὰ; ρώτησε ὁ Κανέλλος τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἀρειοῦ Πάγου.

— Μπαίνουμε ὅλοι μαζ ἐγγυητὰ καὶ μᾶς παίρνεις σκλάβους. Τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι σου τὸ θέλομε γιὰ νὰ συντηρήσομε τὸν στρατὸ μας.

— Ἐμένα νὰ πάρῃς σκλάβο σου, ἂν δὲν πληρωθεῖς, εἶπε ὁ Γαζῆς, δὲν φτάνω γώ;

— Λοιπὸν, καλὰ φτάνει ἓνας, ὁ ἀρχιμανδρίτης, εἶπε ὁ Κανέλλος.

Πέρασε ὅμως ὁ διωρισμένος καιρὸς, καὶ ὁ Ἀρειος Πάγος δὲν μπόρεσε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ χρέος του στὸν Αὐστριακὸ ἔμπορο, ὅπου οἱ χριστιανοὶ μὲ ἀνανάκτησι ἔμαθαν ὅτι ἓνας Αὐστριακὸς πλοίαρχος κρατεῖ ἀχιμάλοιο τὸν σοφὸ Γαζῆ. Κατέφυγον ἀμέσως μὲ ἔπιτροπὴ στὸν πρόεδρο τῆς Αὐστρίας καὶ αὐτὸς ἀνάγκασε τὸν Κανέλλο ν' ἀφῆσῃ τὸν Γαζῆ εἰλεῦθερο. Ἐξέφανα ὅμως παρουσιάστηκε στὴν παραμά ἓνα Τουρκικὸ ἀπόσπασμα καὶ περιέμενε νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ κα-

ράβι — άπαρabiαστο Αυστριακό έδαφος — ο Γαζής, για να τον πιάσει ως έπαναστάτη γκαουρόη! 'Η τύχη του ήταν πειά γνωστή: Θά τον έφεραν στο Διοικητή της Σμάρνης, ο όποιος, έπειτα από σύντομη διαδικασία, θά τον κρεμόσει.

Ευτυχώς ο Αυστριακός πρόξενος είχε χριστιανική ψυχή. Μόλις έμαθε τόν κίνδυνο, κατέβηκε στο λιμάνι και διάταξε τόν Κανέλλο να κάνει άμέσως πανιά για τή Σιάαθο, όπου και να ξαναφέρει τόν Γαζή, και ο Κανέλλος άναγκάστηκε να συμμορφωθεί με τή διαταγή.

"Ετσι πέρασε όλη τή ζωή του ο "Ανθίμος Γαζής, άγωνιζόμενος και κινδυνεύοντας για τήν πατρίδα. Μιά μέρα ένας μαθητής του έλεγε ότι χωρίς αυτόν ή Φιλική 'Εταιρεία θ' άποτύχαινε από τή πρώτη τής βήματα.

— Σε κανένα άτ' τούς άλλους πού έφάνηκαν στην άρχή ως μοχλοί τής 'Εταιρείας, ή 'Ελληνική κοινωνία δέν έδωσε τόση σπουδαίότητα, όση σέ σένα, Διδάσκαλε, συνέχεια ο μαθητής του Γαζή.

— Πάψε, τού ειπε τότε ο Γαζής, πάψε να βλασφημής κατά τών έργων τής Θείας Προνοίας! "Ο,τι και άν εκάναμε, είτε εγώ, είτε οι συνάδελφοί μου, ως έταίροι ή άγωνιστάί, ήταν έμπνευσις και έργο τής Θείας Προνοίας, και τίποτα δέν θά κατορθώναμε χωρίς τήν έμπνευση αυτή.

"Όταν ο 'Ιω. Καποδίστριας κατέβηκε στην 'Ελλάδα και ανέλαβε τήν κυβέρνηση της, ε Γαζής θέλησε να παρουσιαστή στον άλλοτε φίλο του — με τόν όποιον συνέφαγε τόσες φορές σκορδαλιά — και να τον συγχωρή. "Αλλ' οι έφρισμένοι φραγκοέλληνες τής Γραμματείας τού έδωσαν να έννοηση ότι για να μιλήση στον Κυβερνήτη, ήταν ύποχρεωμένους να τήρησή όλες τις διατυπώσεις αυλικής έθιμοτυπίας. 'Ο άφελής κληρικός έμεινε κατάκληκτος, έφυγε άγανακτισμένος και όταν έφτασε στο κατάλυμά του έπεσε απόπληκτος. Αυτό συνέβη στις 28 Νοεμβρίου 1828.

Από τήν πολυάρθρη πατριική οικογένεια τού 'Ανθίμου Γαζή μία μόνη άνημέρα του τόν ακολουθήσε στις περιπέτειες τής ζωής του. "Ηταν μία πολύ όμορφή κόρη, σεμνή και πολύ μορφωμένη. Λόγω τής ύπολήψεως τού Γαζή, πλούσιοι και περιφημοί όπλαρχηγοί τήν είχαν ζητήσει σε γάμο. Ακόμη και ο γυνός μιάς άριστής άθηναϊκής οικογενείας, ο Σωτήρης Βερσής, ο όποιος όμως είχε ένα ποδί. 'Εντούτοις, ή όμορφή κόρη έδωσε τήν προτίμησή της στον μονόποδα, στον όποιον ο θεός της έτρεφε έξαιρετική εκτίμησι για τήν ευγενική του καρδιά και για τή χριστιανική του άγωγή. Και ο γάμος τής όμορφας κοπέλλας με τόν μονόποδα νέο εύλογήθηκε από τόν Θεό, γιατί έζησαν ευτυχισμένοι ως τά βαθειά τους γερόματα, και απέκτησαν τρία παιδιά, εκ τών όποιων μάλιστα ο ένας, ο Διονύσιος Βερσής, έγινε και ήγούμενος τής Μονής Πετρώαη. 'Ο πρωτότοκος Κωνσταντίνος Βερσής υπήρξε τραπέζιτης, και οι άπόγονοί του ζουν ακόμα, έγκριτα μέλη τής 'Αθηναϊκής κοινωνίας.

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΛΑΟΙ

ΠΡΟΔΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΖΑΚΩΝ

Οι Κοζάκοι, οι όποιοι κατοικούν στις όχθες τού ποταμού Δόν τής Ρωσίας, έχουν μερικώς περιέργες προλήψεις, άπ' τις όποιες ή πιο χαρακτηριστικές εινε ή έξης:

"Όπως έμεις θεωρούμε άποφράδα ήμέρα τήν Τρίτη, αυτοί θεωρούν τή Δευτέρα. Τήν ήμέρα λοιπόν αυτή άφίνουν κατά μέρος κάθε εργασία τους και δέν άρχίζουν καμιά έπαχρησι. 'Αποφεύγουν ίδιως να πουλήσουν μαλλιά, γιατί νομίζουν ότι τόν σωμα τους θά γεμίση από σπειριά.

'Επίσης τήν Πέμπτη δέν άλατίζουν ούτε κρέας, ούτε ψάρια, γιατί φοβούνται με φίλως... σκουληκιάζουν.

Τή Μεγάλη 'Εβδομάδα ή γυναίκες τών Κοζάκων δέν ύφαινον. Με τόν τρόπο αυτό πιστεύουν ότι προφυλάσσουν τά ζωά τους από διάφορες άρρώστειες.

Τις ήμέρες τής νηστείας οι Κοζάκοι τού Δόν δέν φυτεύουν λαχανικά. 'Επίσης τή Μεγάλη Πέμπτη άποφεύγουν να σπείρουν ή να φυτεύουν ότιδήποτε, γιατί φοβούνται μήπως τόν προσβάλουν ή κάμπιες.

Γιά να προφυλάξουν τά ζωά τους από τις έπιδημίες, κρεμούν στους τοίχους τών σταύλων και στους φράχτες τών μαντροτόχων κρανία άγελάδων, προβάτων, χοίρων και άλλων ζώων πού φόρησαν από έπιδημία. "Εχουν δέ τήν ιδέα ότι ή θεία τών κρανίων αυτών τρέπει τόν θάνατο εις φυγήν!

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

('Ο ποιητής 'Αλφρέδος Μυσσέ στην Αιμέ ντ' Αιτόν).

'Απρίλιος, 1837. — Γλυκεία μου άγάτη. Θά ήθελα να σου στείλω πίσω τόν μικρό σου γραμματάκι, τόν φιλημένο χίλιες φορές, για να σε παρακαλέσω να τόν φιλήσης ξανά και να μου τόν ξαναστείλεις. Μή γνωρίζοντας τή θέση, όπου ακριβώς τόν άγγιξαν τά χείλη σου, τόν φίλησα, τόν φίλησα, τόν πιπίλισα όλοκληρο. Θά τόν έτρωγα άν ήταν λιγότερο πολύτιμο. 'Αγάτη μου, δέν μπορώ να σου πώ πόσο είμαι ευτυχισμένος. Ποτέ δέν συνάντησα γυναίκα τόσο άνυπόκριτη και τόσο ειλικρινή όσο εσύ. Ποτέ δέν είδα σε γυναίκα τόσο καρδιά και τόσο λίγη φιλαρέσκεια, τόση ειλικρίνεια και τόση ευγένεια. Σαναδιαβάω τά τρία σου γράμματα μαζί και κλαίω άπ' τή χαρά μου. Δέν φαντάζεσαι σε τί βαθμό διαφέρεις άπ' τις συνήθισμένες γυναίκες. Δέν ξέρεις τι έκκληξη, τι απόλαυσι αισθάνεται κανείς πλησιάζοντας ένα πλάσμα σαν και σένα. 'Αγάτη μου, άγάτη μου, όταν συλλογίζομαι ότι μία ψυχή τόσο όμορφη και τόσο άγνη κατοικεί σ' ένα σώμα τόσο όμορφο και τόσο λευκό σαν τόν δικό σου, άναρωτιέμαι άν αξίζει τάχα μα τέτοια ευτυχία, ναχω δική μου τήν ψυχή αυτή, δικό μου τόν σωμα...

"Ω, πόσο δικηνο είχες ναρθής με τήν άνοιξη, με τόν φίλο, με τόν λουλούδινο όλης τής φύσεως!... Πές με τρελλό άν θέλεις. Μα μου φαίνεται πως σε κάθε φίλο σου, ένα λουλούδι άνοίγει στην καρδιά μου...

***

('Ο ίδιος στην ίδια).

'Αγάτη μου. Σ' αγαπώ τόσο πολύ, τόσο πολύ, και συ τοιμάς και μου μιλάς για λίπες κι' άρησυχίες μήπως δέν σ' αγαπώ αρκετά. "Ω άγγελε μου, ό λευκό μου τριαντάφυλλο, ο Θεός δέν λέει ψέμματα, και θάταν ψέμμα άν δέν πιστένε κι' αυτός στην ευτυχία μας! "Ηρθε σε μένα με τήν άπλόητητα ενός άγγέλου. Μου είπες χαμογελώντας και χωρίς διασταμό κάτι πού λένε συνήθως ή γυναίκες ύστερα από χίλια βάσανα και χίλιες κομωδιές, μου είπες πως μ' αγαπάς με όλη τήν παρθενική ειλικρίνεια τής ψυχής σου! Δέν ξέρω άν σ' εκτιμώ ή άν σ' αγαπώ περισσότερο. Δέν ξέρω άν βλέποντάς σε, αισθάνομαι περισσότερη διάθεση να φιλήσω τά χείλη σου ή να πέσω στα γόνατά σου.

'Αγαπημένη μου, αγαπημένη μου, πόσο είμαι ευτυχισμένος πού ζω και πού σ' έχω γνωρίσει! Είμαι τρελλός από ευτυχία, τρελλός!

***

('Η Αιμέ άρρώσθησε έντομαεξή από τύφο σε μία έπαρχακή πόλη πού είχε πάει, κι' επειδή από τήν άρρώστεια τής αυτή τής είχαν πάσει τά μαλλιά της, είχε άναγκαστεί να βάλη περούνα. Τής γράφει λοιπόν ο Μυσσέ σχετικά:)

Λατρεία μου. Δέν φαντάζομαι ότι ή περούνα πού φόρεσες θά σε κάνει ν' αναβάλης τόν έρχομό σου στο Παρίσι. Ούτε στιγμή να μην τόν σκεφθής. "Αν τόν κανείς, θά εινε τρέλλα. Μα δέν νοιώθεις, αγαπημένη μου, ότι λατρεύω κιόλας τή χαριτωμένη σου περούνα, ότι βρίσκω πως σε κάνει ίσως ακόμα όμορφότερη! Ναι, μικρή μου μαρκεσία, θά σου πηγαίνη έξίσαια ή ξανθή σου περούνα πάνω στο μικρό σου και τόσο έξυπνο κεφαλάκι! 'Αλλήθεια, εινε ξανθή, σαν τόν χρώμα τών μαλλιών σου, ή θέλησες ν' αλλάξής λίγο και τήν έκανες καστανή;

Λοιπόν, σε περιμένο, άγάτη μου, σε περιμένο μ' άνυπομονησία, σε περιμένο. Καίγομαι από τή λαχτάρα να σε σφίξω στην άγκαλιά μου, να σε γεμίσω με φίλιά. Μου γράφεις ότι σε περιέλας όρισμένα μου λόγια στο τελευταίο μου γράμμα. Παιδί πού είσαι! Είχα τόσο κέφι όταν σου γράφα και άν παρασούθηκα κι' έρωσθα κάτι πού δέν έπρεπε ίσως να γράφω, σ' όρκίζομαι ότι τόν έκανα δίχως να θέλω. Μα θά προτιμούσες να είμαι μελαγχολικός ή σοδαρός; "Όχι, αυτό εινε αδύνατο, όσον καιρό θά μ' αγαπάς. Πιστεύε με, άγάτη μου, στον κόσμο αυτόν δέν ύπάρχει παρά μόνον ο έρωτας. Εινε τρέλλα να σκοπιζεται κανείς με άλλες έγνοιες. "Όταν περάσει ο καιρός τής άγάτης, τί θά μās μείνη; Μονάχα ή άνάμνησί της κι' ή άνάμνησι αυτή εινε τόσο πικρή!

Σέ φιλώ στα μάτια, στο στόμα, στα μαλλιά... τής περούνας σου!...

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

